

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

Pohjois-Karjalan kansainvälisen toiminnan tiekartta

Syyskuu 2023

Sisällysluettelo

JOHDANTO.....	2
1. KANSAINVÄLISET OSAAJAT JA KANSAINVÄLISYYS-OSAAMINEN.....	3
2. YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMISEN EDISTÄMINEN	7
3. KILPAILUKYKYISET TKI-EKOSYSTEEMIT	10

JOHDANTO

Pohjois-Karjalan kansainvälisen toiminnan tiekartan tavoitteena on maakunnan kestävän kilpailukyvyyn ja avoimuuden lisääminen. Tiekartan on valmistellut POKAT2025 - maakuntaohjelman kansainvälisyyspainopisteen asiantuntijaryhmä.

Tiekartat ovat yksittäisen maakuntaohjelman painopisteen teemaan liittyviä konkreettisia toimintasuunnitelmia tai selvityksiä, jotka tarkentavat vuosittain laadittavan maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman toimenpiteitä. Maakuntahallituksessa tiekartat menevät tiedoksi, eikä niitä hyväksytetä toimenpideohjelman tai aihealan strategian tavoin osaksi maakuntaohjelman toteutusta.

Tiekartta koostuu kolmesta toisiaan tukevasta teemasta, joita ovat kansainväliset osaajat ja kansainvälisyysosaaminen, yritysten kansainvälistyminen ja kilpailukykyiset tki-ekosysteemit (tki = tutkimus, kehitys ja innovaatio).

Tiivistetysti koko tiekartan tavoitteena on toimijoiden yhteistyöllä parantaa Pohjois-Karjalan kansainvälistä toimintaympäristöä. Alueellista veto- ja erityisesti pitovoimaa tarvitaan työntekijöiden saatavuuden ja osaamis pohjan laajentamiseksi niin kansallisesti kuin kansainvälisesti. Koulutussektorin kansainvälistyminen tukee elinkeinoelämän kansainvälistymistä ja luo uusia markkinoita.

Elinkeinoelämän kansainvälistymisessä on keskeistä saada vientiyritysten määrä kasvuun samalla kun tuetaan yritysten kykyä uusiutua ja vauhditetaan palvelu- ja tuotekehitystä. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvitaan yhteinen toimintamalli yritysten kansainvälistymismahdollisuuksien tukemiseen. Malli sisältää mm. tiedonvaihdon ja tarvekartoituksen kansainvälistymistä suunnittelevista yrityksistä potentiaalisten vientiyritysten esiin nostamiseksi, markkinamahdollisuuksien etsimistä ja vertaisverkostopuuta markkinamahdollisuuksien tunnistamisessa.

Tavoitteena on myös kehittää ja käynnistää yhteinen toimintamalli ekosysteemi yhteistyölle, jossa tutkimus auttaa uusien innovaatioiden ja yritysten ideoiden jalostamisessa ja kehittää klustereita ekosysteemeiksi. Samalla kytketään tki-toiminta ylimaakunnalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön ja arvoverkostoihin sekä avataan uusia yhteyksiä ja vahvistetaan maakunnan toimijoiden roolia nykyisessä yhteistyössä. Tavoitteena ovat innovaatiot, investoinnit ja uudet osaamisintensiiviset työpaikat. Uusia ekosysteemejä on nostettava esille ja tehostettava viestintää maakunnan osaamisista ja mahdollisuuksista niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Toiminnassa hyödynnetään monipuolisesti EU- ja muun rahoituksen mahdollisuudet.

1. KANSAINVÄLISET OSAAJAT JA KANSAINVÄLISYYS-OSAAMINEN

Tavoite: Vahvistetaan alueen veto- ja pitovoimaa maakunnallisena yhteistyönä työntekijöiden saatavuuden parantamiseksi ja maakunnan osaamispohjan laajentamiseksi. Tuetaan pohjoiskarjalaisten kotikansainvälistymistä. Pohjois-Karjalan koulutussektori sekä elinkeino- ja työelämä kansainvälistyy.

Haaste: Pitovoiman puutteessa alueen vetovoima hiipuu, jäädytään läpikulkupaikaksi tai ”kasvattajaseuraksi”. Alueen yleinen vastaanottavuus – vaikuttaminen asenneilmastoon.

Tarvitaan: Toimiva palvelujärjestelmä (polut), laadukas toiminta- ja elinympäristö, kiinnostava sijoittumisympäristö. Yritysten sitouttaminen kansainvälisten osaajien integroimiseen ja hyödyntämiseen (esim. kansainvälisten opiskelijoiden harjoittelupaikat).

Taustaa: Pohjois-Karjalassa oli vuoden 2022 lopussa 157 370 Suomen kansalaista ja 5 170 ulkomaan kansalaista. Vuodesta 2021 ulkomaan kansalaisten määrä on kasvanut 623 henkilöllä. Samaan aikaan Suomen kansalaisten määrä on vähentynyt 1 364 henkilöllä. Tilastoja katsoessa kannattaa huomioida, että ulkomaalaisia ja vieraskielisiä muuttaa pois Pohjois-Karjalasta myös maan sisäisen muuttoliikkeen myötä. Myös osa muista maista muuttavista on suomalaisia. Ulkomaalaisväestöstä osa on saanut Suomen kansalaisuuden, äidinkieli-ilasto on tämän vuoksi tarkempi mittari. Pohjois-Karjalan TOP 10 ulkomaan kansalaisuudet ovat kehittyneet seuraavasti:

Vuosi 2022	Vuosi 2012	Vuosi 2002	Vuosi 1992
Venäjä 2 329	Venäjä 1 472	Venäjä 1 286	Ent. Neuvostoliitto 204
Syyria 231	Somalia 428	Ruotsi 101	Venäjä 155
Viro 190	Viro 227	Viro 92	Ruotsi 79
Thaimaa 171	Thaimaa 123	Saksa 47	Somalia 62
Bangladesh 144	Ruotsi 100	Ent. Neuvostoliitto 44	Viro 49
Turkki 123	Saksa 80	Bosnia ja Hertsegovina 31	Bosnia ja Hertsegovina 49
Saksa 107	Turkki 66	Kiina 29	Saksa 23
Pakistan 99	Kiina 65	Thaimaa 24	Kiina 8
Ukraina 77 *	Irak 62	Somalia 20	Thaimaa 5
Nigeria 76	Bangladesh 54	Turkki 12	Turkki 4

*Tilastoissa ei näy vielä Ukrainan sodan vaikutus (sijoituspaikka kuntiin puuttuu)

Pohjoiskarjalaisia vierasta kieltä äidinkielenään puhuvia on 7 880 henkilöä.

Vuosi 2022	Vuosi 2012	Vuosi 2002	Vuosi 1992
venäjä 4 335	venäjä 2 570	venäjä 1 338	venäjä 292
arabia 354	somali 440	ruotsi 130	ruotsi 126
englanti 310	viro, eesti 233	viro, eesti 115	englanti 72
viro, eesti 224	englanti 154	englanti 82	viro, eesti 71
thai 221	thai 139	saksa 77	vietnam 62
bengali 185	ruotsi 138	vietnam 75	somali 62
saksa 174	saksa 137	kiina 33	saksa 40
kiina 147	kurdi 81	thai 29	arabia 34
turkki 131	bengali 77	somali 26	kiina 7
kurdi 126	kiina 72	arabia 25	thai 5

Maakunnan kansainväliset opiskelijat

Karelia-ammattikorkeakoulussa oli 30.8.2023 yhteensä 48 kansainvälistä vaihto-opiskelijaa, jotka edustivat 15 eri kansalaisuutta. EU:sta tulijoita oli eniten Saksasta, EU:n ulkopuolelta 4 henkilöä (Japani, Sambia, Kiina Uruguay). Vaihto-opiskelijat opiskelevat yhdeksässä eri tutkinto-ohjelmassa, eniten opiskelijoita on International Business-opinnoissa. Kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita oli 370, maakirjo on laaja (yli 30), mutta eniten opiskelijoita on Venäjältä ja Bangladeshista, seuraavina Intia ja Vietnam. Uusia aloittaneita on kolmessa eri ammattikorkeakoulututkinnossa (insinööriopinnot: Industrial Management ja Informaation and Communication Technology; International Business) yhteensä 190 opiskelijaa.

Itä-Suomen yliopisto, vuosi 2022: yhteensä 1 023 kansainvälisestä tutkinto-opiskelijasta opiskeli Pohjois-Karjalassa eli Joensuun kampuksella 690 (67,5 %). Suosituimmat alat olivat tietojenkäsittely ja tietoliikenne, luonnontieteet sekä maa- ja metsätaloustieteet. Eniten tutkinto-opiskelijoita saapui Venäjältä, Pakistanista, Kiinasta ja Bangladeshista. EU-ETA-maista eniten tutkinto-opiskelijoita saapui Saksasta ja Espanjasta. Yhteensä 636 saapuvasta vaihto-opiskelijasta opiskeli Joensuussa 354 (55,7 %). Heitä kiinnostivat erityisesti yhteiskunnallisten alojen, kasvatusalojen sekä humanististen alojen opinnot. Eniten vaihto-opiskelijoita saapui Saksasta, Ranskasta ja Espanjasta. EU-ETA-maiden ulkopuolelta vaihto-opiskelijoita tuli eniten Brasiliasta ja Britanniaista. Vuonna 2022 Itä-Suomen yliopiston Joensuun kampuksella opiskeli yhteensä 1 044 kansainvälistä opiskelijaa. Tutkinto-opiskelijat tulivat useimmiten Aasiasta, vaihto-opiskelijat taas Euroopasta (Erasmus + -ohjelman vaikutus).

Riveriassa on 1 132 opiskelijaa, joiden kansalaisuus on muu kuin Suomi. Suurimpia kansalaisuusryhmiä ovat Venäjä 765 hlöä, Myanmar 122 hlöä, Ukraina 23, Thaimaa 23 ja Syyria 19. Kaiken kaikkiaan opiskelijoita on 55 eri kansalaisuudesta. Suurin osa opiskelee ammatillisia perustutkintoja (1 062 opiskelijaa), joista suurimmat määrät sosiaali- ja terveysalan perustutkinto (lähihoitaja), puhtauspalvelualan perustutkinto, ravintola- ja catering-alan perustutkinto sekä kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto. Määrissä näkyy Riveriassa tehdyt avaukset osaajapula-aloille kokonaan englanninkieliseen tutkintokoulutukseen (kone- ja tuotantotekniikan perustutkinto, levyseppä-hitsaaja) sekä englannin kielellä alkaviin, suomenkieliseen tutkintoon johtaviin koulutuksiin (sosiaali- ja terveysalan perustutkinto/lähihoitaja, puhtauspalvelualan perustutkinto, ravintola- ja catering-alan perustutkinto). Myös koulutus- ja työperäinen maahanmuutto näkyy luvuissa: myanmarilaiset ovat työllistyneet oppisopimuksella puhtauspalvelu- ja sote-aloille tutkintoja suorittaessaan.

Toimenpiteet:

- Myönteisen ilmapiirin ja kansainvälistymisvalmiuksien lisääminen kaikessa toiminnassa ja kaikille väestöryhmille kehittämällä polut koulutukseen, työelämään ja yhteisöihin (sosiaaliset verkostot, ml. yhdistysyhteistyö).
- Tietoperustainen kv-osaajahoukuttelu (tunnistetut kohdealueet, toimialojen työvoimatarpeet)
 - Työllistymisen kynnyksen madaltaminen mm. harjoittelujen poluttamisella työntajatahoihin työpaikkaohjaajilla, työnkuvien visualisoinnilla ja selkosuomella.

- Yrityksen ulkomaalaistaustaisen työvoiman saatavuuden helpottaminen työnantajakuvaan panostamisella ja vastaanottovalmiuksien lisäämisellä
- Koulutusperäisessä maahanmuutossa tavoitteiden asettaminen eri koulutusasteille ja maakuntaan jäämishalukkuutta tukevien toimenpiteiden toteuttaminen

Esimerkkejä toimijoiden toimenpiteistä:

Karelia-ammattikorkeakoulu: Kareliassa koulutusperäisen maahanmuuton vahvistaminen on strateginen tavoite. Tarjolla on kolme englanninkielistä tutkintoa ja valmisteilla uusia tutkintoja Bachelor ja Master-tasolle. (opiskelijaksi sitouttaminen). Tarjolla myös englanninkielistä diplomi- ja täydennyskoulutusta. Työperäisen maahanmuuton ja alueen työvoimatarpeita tukevan tilauskoulutuksen toimia ollaan käynnistämässä. Karelia on maahanmuuton vastuukorkeakoulu Pohjois-Karjalassa. Karelian SIMHE-ohjaus- ja neuvontapalvelut tukevat alueelle kotoutumista. Karelia kehittää ja tarjoaa suomeksi ja englanniksi maahanmuuttajien valmentavia koulutuksia. Lisäksi Karelia kehittää kotoutumista ja työllistymistä edistäviä palveluja yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus: Work in North Karelia sivusto, jossa osiot työnantajille, kansainvälisille osaajille ja maakunnan toimijoille ja kootusti tietoa kansainvälisestä rekrytoinnista, maahan muuttaneiden asettautumisesta ja kotoutumisen toiminnoista.

Säännölliset infotilaisuudet vieraskielisille työllistymis-, opiskelu-, ja harrastus mahdollisuuksista kunnissa kuntien ja vastaanottokeskusten kanssa yhteistyössä

Business Joensuu: Yksi kansainvälisten rekrytointien asiantuntija kehittämässä toimintaa ja tekemässä käytännön työtä

Itä-Suomen yliopisto: Vaihto-opiskelijarekrytointi yliopiston yli 20 englanninkieliseen maisteriohjelmaan, kolmeen (v. 2024 neljään) englanninkieliseen kandidaattiohjelmaan, sekä kolmeentoista tohtoriohjelmaan. Valmisteilla lisäksi uusia englanninkielisiä tutkinto-ohjelmia yliopistotasolla ja kansainvälisinä yhteistutkintoina. Koulutuksen kehittämistä suunnitellaan työvoiman tarpeen näkökulmasta. Tavoitteena on kolminkertaistaa kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden määrä, sekä saada valmistuvista opiskelijoista 75 % työllistymään Suomeen. Työllistymisen tukitoimia kehitetään mm. yliopiston kv-opiskelijoille suunnatun harjoitteluohjelman (UEF Trainee), sekä mentoroinnin avulla. Lisäksi tutkinto-opiskelijoille on tarjolla Career and life in Finland -opintokokonaisuus (25 op) ja yrittäjäyyskoulutusta. Opiskelijoiden lisäksi yliopistoon rekrytoidaan kansainvälisiä osaajia tutkijoiksi, opettajiksi ja hallinnon asiantuntijoiksi. Englanninkielistä jatkuvan oppimisen koulutustarjontaa laajennetaan, millä osaltaan voidaan parantaa jo alueella asuvien kansainvälisten osaajien työllistymistä Itä-Suomeen.

Riveria: Opiskelijoita hakeutuu aktiivisesti ammatilliseen koulutukseen myös ulkomailta, ja he ovat aktiivisesti työelämässä opintojensa aikana. Lisäksi Riveria järjestää täysin englanninkielistä kone- ja tuotantotekniikan perustutkinnon koulutusta (levyseppä-hitsaaja) ja tarjoaa englannin kielellä alkavia ja suomenkieliseen tutkintoon johtavia koulutuksia sosiaali- ja terveystieteille (lähihoitaja), ravintola- ja catering-alalla (kokki) sekä puhtaustalouseläälle. Näissä tutkinnoissa on vahvasti ammatillisesti integroitu S2-opetus. Lisäksi toimintaa kv-kumppaneiden kanssa ulkomailta kielikoulutettujen

oppisopimusopiskelijoiden saamiseksi maakuntaan työntekijöiksi erityisesti osaajapuala-
aloille. Uutena kohdemaana Riveria on käynnistämässä yhteistyötä Vietnamiin.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto: maakunnan pito- ja vetovoimatoimet sekä markkinointi.

2. YRITYSTEN KANSAINVÄLISTYMISEN EDISTÄMINEN

Tavoite: Tuetaan yritysten toimintamahdollisuuksia kansainvälisessä toimintaympäristössä yhteistyössä eri toimijoiden kanssa, jotta viennin ja vientiyritysten määrä saadaan kasvuun. Tuetaan yritysten kykyä uusiutua ja tehdä palvelu- ja tuotekehitystä.

Haaste: Kansainvälistymis- ja kasvuhaluukkuus. Pohjois-Karjalassa on tällä hetkellä alle 200 vientiyritystä, joista aitoja vientiyrityksiä on alle 100.

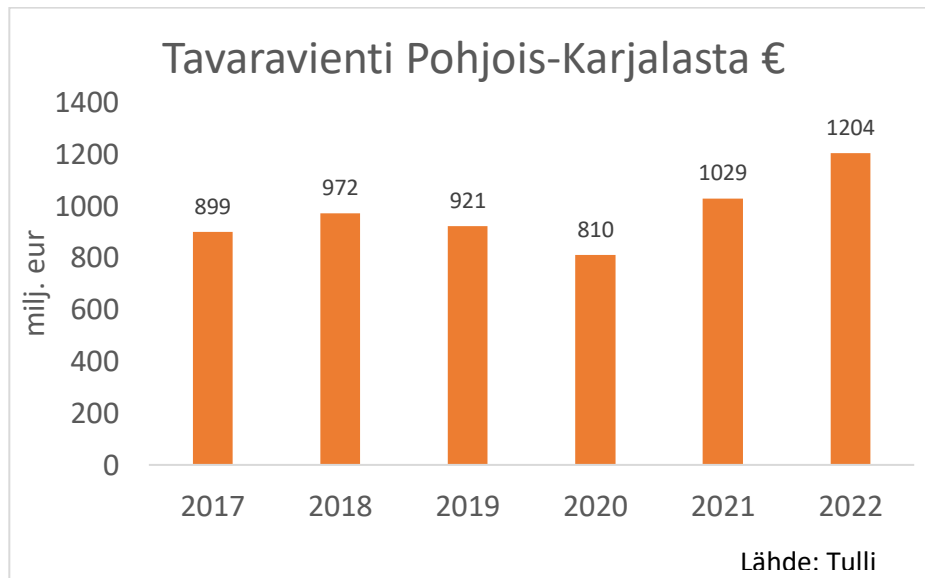
Tarvitaan: Yritysten tietoisuutta nykyisistä neuvontapalveluista tulee parantaa ja palvelujen asiakaslähtöisyyttä on kehitettävä. Erityispainotus toimissa, jotka tukevat vientikanavien rakentamista ja luovat palvelun ison volyymin vientikanavien avaamiseen. Yrityselämää kehittävien toimijoiden yhteistyötä tulee tiivistää tiedonvaihdolla ja tarvekartoituksilla niin, että uudet potentiaaliset vientiyritykset löydetään. Maakunnan mittakaavassa suuryritysten epäsuora vienti on myös hyvin merkityksellistä. Nykyisten vientiyritysten viennin kasvaminen on saatava nopeammaksi. Nopean viennin kasvun tueksi Pohjois-Karjalassa tulisi tunnistaa, aktivoida ja tukea yrityksiä, joilla on nopeaan ja merkittävään viennin kasvuun mahdollisuus eli yrityksiä, joilla on jo vientiä ja jotka haluavat edelleen kasvattaa sitä. Strategista, pitkäkestoista kansainvälistymisen kehittämistä tulee kohdistaa start-up- ja born global -yrityksiin, joilla on potentiaalia kehittyä merkittäviksi vientiyrityksiksi. Jalostusarvoa tulee nostaa.

Tausta: Ajantasaista tietoa Pohjois-Karjalan yritysten vientimaista ei ole saatavilla, mutta alla olevat tilastot hahmottavat viennin kokonaiskuvaa. Aineisto on Tullilta ja on huomioitava, että tilastoihin ei kirjaudu kaikki palvelujen vienti.

Pohjois-Karjalan tuonti- ja vientiluvut vuodelta 2022:

	Tuonti alkuperämaittain	Vienti määrämaittain
Kum. tilastoarvo (euro) vuoden alusta	441 000 000	1 204 000 000
Teollisuuden toimialojen yritysten osuus %	63,6	98,4
Kauppan toimialojen yritysten osuus %	32,6	1,3
Muiden toimialojen yritysten osuus %	3,9	0,4
Yksityisten kotimaisten yritysten osuus %	68,3	65,8
Valtion tai kunnan yritysten osuus %	1,1	-
Ulkomaalaisomisteisten yritysten osuus %	30,7	34,2
Yritysten toimipaikkojen lukumäärä	647	335
Ulkokauppaa harjoittavien yritysten toimipaikkojen lukumäärä	241	211

Tullin tilasto tavaroiden ulkomaankaupasta Pohjois-Karjalasta vuosina 2017–2022 näyttää seuraavanlaisen vaihtelevan trendin:

Toimenpiteet:

- Yhteinen toimintamalli (pohjoiskarjalaisten yritysten kansainvälistymispolku) yritysten kansainvälistymisen tukemiseksi, joka sisältää:
 - tiedonvaihtoa ja tarvekartoitusta potentiaalisten vientiyritysten (aloittavat, pienesti tekevät, isommin tekevät) tunnistamiseksi ja tukemiseksi,
 - markkinamahdollisuuksien etsimistä, vertaisverkostoapua ja toimialariippumattomien markkinamahdollisuuksien kartoittamista.
- Team Finland -verkoston entistä tehokkaampi hyödyntäminen yhteyksissä pääkaupunkiseudulle ja globaalisti, jotta tieto markkinamahdollisuuksista tavoittaa potentiaaliset toimijat.
- Tki-toiminnan (erityisesti infrastruktuurien) ja jatkuvan koulutuksen tuominen entistä vahvemmin pk-yrityksiin, mm. eri oppilaitoksissa opiskelevien, erityisesti kaupallisen alan opiskelijoiden, kohdealue tiedon ja osaamisen hyödyntäminen yritysten kansainvälistymisessä.
- Yritysten osaamisen kansainvälistymiseen liittyvän osaamisen kehittäminen
- Olemassa olevien yritysten kehittämisrahoitusten optimaalinen hyödyntäminen alueella ja yrityksille parhaiden ratkaisujen löytäminen hyödyntäen mm. yhteistyötä eri toimijoiden välillä (Team Finland -palvelupolku).

Esimerkkejä toimijoiden toimenpiteistä:

Karelia-ammattikorkeakoulu: Karelia-ammattikorkeakoulu vahvistaa yritysten rekrytointi- ja perehdyttämisen osaamista osana tki- ja koulutustoimintaa. Kansainvälisten ja kansallisten kehittämishankkeiden verkostot tukevat viennin edistämistä. YAMK-tutkinnot kytkeytyvät vahvasti työelämäyhteistyöhön ja mahdollistavat yhteiskehittämisen. Kansainvälisen INVEST-allianssin Living Lab- ja ekosysteemityö kiinnittyvät yhä useamman yrityksen toimintaan. Kansainväliset liiketoimintapalvelut tukevat myös yritysten toimintaa esim. uusien rahoitusmahdollisuuksien muodossa. Karelian tki- ja kansainvälinen liiketoiminta tukevat monipuolisesti yritysten toimintamahdollisuuksia ja vahvistavat alueen elinvoimaa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus: Team Finland -yhteistyön alueellinen koordinointi ja Team Finland -palvelupolkuprosessin hyödyntäminen yrityksiä kansainvälistymisen edistämiseksi. Yhteistyö ja sen kehittäminen alueellisten kehittämissyhtiöiden, kauppakamarien ja yrittäjäjärjestöjen sekä muiden Team Finland -organisaatioiden kanssa. Kansainvälistymisneuvonta yrityksille, kasvun ja kansainvälistymisen kehittämisrahoitus ja kehittämisspalvelut. Henkilöstön osaamisen kehittäminen rekrytointi- ja muutostilanteissa. Ohjaus eri tietolähteisiin ja yhteistyökumppaneiden palveluihin.

Business Joensuu: kansainvälistymisen avainhenkilöiden valmennukset, kansainväliset metsäbiotalousverkostot ml. tulevat ja lähtevät verkostoitumismatkat.

Itä-Suomen yliopisto: Itä-Suomen yliopisto laajentaa jatkuvan oppimisen tarjontaa, joka tukee kansainvälisten osaajien työllistymisen lisäksi itäsuomalaisten yritysten valmiuksia rekrytoida ja työllistää kansainvälisiä osaajia. Yliopiston harjoitteluohjelman avulla kansainväliset opiskelijat voivat päästä yrityksiin harjoitteluun, mikä osaltaan madaltaa kynnystä kansainvälisten osaajien rekrytointiin. Työelämäverkostoja laajennetaan mentorointiohjelman avulla. Erilaisten rekrytointitapahtumien avulla sekä potentiaaliset työntekijät, että työnantajat pääsevät verkostoitumaan.

Riveria: yritysten henkilöstön tukeminen (esim. HR- ja esihenkilökoulutukset).

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto: kilpailukykyinen toimintaympäristö (mm. saavutettavuus)

3. KILPAILUKYKYISET TKI-EKOSYSTEEMIT

Tavoite: Kehitetään ja käynnistetään yhteinen toimintamalli ekosysteemiyhteistyölle, jossa tutkimus auttaa uusien innovaatioiden ja yritysten ideoiden jalostamisessa tuotteiksi ja palveluiksi, kehittää klustereita ekosysteemeiksi. Kytetään tki-toiminta ylimaakunnalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön ja arvoverkostoihin sekä avataan uusia yhteyksiä ja vahvistetaan maakunnan toimijoiden roolia nykyisessä yhteistyössä. Tavoitteena ovat innovaatiot, investoinnit ja uudet osaamisintensiiviset työpaikat. Uusien ekosysteemijä on nostettava esille ja tehostettava viestintää maakunnan osaamisista ja mahdollisuuksista niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Hyödynnetään EU- ja muun rahoituksen mahdollisuudet monipuolisesti.

Haaste: Pohjois-Karjalassa syntyy todella vähän uutta liiketoimintaa tutkimuksen kautta. Toimivien tki-infrastruktuurit tulee olla monikäyttöisiä ja niiden jatkuvuus tulee varmistaa ilman ulkopuolista (hanke)rahoitusta (ylläpito, päivitys, osaaminen).

Tarvitaan: Yhteistyörakenteet, resurssit (rahoitus) ja tavoitetason asettaminen vihreän siirtymän tki-infrastruktuureille, näihin kohdistuvalle julkiselle ja yksityiselle rahoitukselle, start-upeille, Business Finlandin rahoituksen saamiselle, verkostoihin ja ohjelmiin osallistumiselle. Suuriin yrityksiin kytkeytyvien pk-yrityksien verkostojen kehittäminen niin, että alueella toimivat yritysverkostot säilyvät globaalisti kilpailukykyisinä ja tehdyt investoinnit kasvavat tulevaisuudessa.

Tausta: Business Finlandin julkaisemissa Horisontti Eurooppa ohjelman (tki-toiminnan päärahoituslähde Euroopassa) katsauksissa Pohjois-Karjala on myös suhteellisen hyvin sijoittuneena esillä huomioiden maakunnan koon ja sen, että hankkeet tilastoituvat organisaation pääpaikan mukaan (esim. kaikki Itä-Suomen yliopiston hankkeet Pohjois-Savoon tai kaikki Luonnonvarakeskuksen hankkeet Uudellemaalle).

Helmikuun 2023 tilastoissa (Lähde: Business Finland: Yhteenveto Suomen osallistumisesta Horisontti Eurooppa ohjelmaan, helmikuu 2023) Pohjois-Karjala oli varmistanut EU-rahoitusta viidenneksi eniten Suomessa, mikä tarkoitti 3,16 % osuutta. Tilaston kärjessä olivat Helsinki-Uusimaa (56,74 %) ja Pohjois-Pohjanmaa (8,76 %). Eniten rahoitusta saaneiden organisaatioiden listalla parhaiten pohjoiskarjalalaisista organisaatioista sijoittui Euroopan metsäinstituutti 3,11 % rahoitusosuudella, mikä oli seitsemänneksi eniten kaikista suomalaisista organisaatioista. Eniten rahoitusta saaneiden yritysten (suomalaiset tai Suomessa toimivat kansainväliset yritykset) listoilla ei ollut mukana pohjoiskarjalaisia tai Pohjois-Karjalassa toimivia yrityksiä.

Osana maakuntaohjelma POKAT2025 seurantajärjestelmää on myös hankerekisteri, jossa on tarkempaa tietoa Pohjois-Karjalan Horisontti-hankkeista. Hankkeita oli kevään 2023 tilanteen mukaan 29 ja niiden Pohjois-Karjalan osioiden budjetti oli 25 miljoonaa euroa. Eniten rahoitusta saivat Euroopan metsäinstituutti EFI, Itä-Suomen yliopisto ja Luonnonvarakeskus. TOP3-hankkeiden aihealat olivat metsäbiotalous, ilmasto- ja energia ja älykäs erikoistuminen.

Toimenpiteet:

- Kehitetään ja käynnistetään yhteinen toimintamalli ekosysteemi yhteistyölle, joka kehittää klustereita ekosysteemeiksi, joissa tutkimus auttaa uusien innovaatioiden ja yritysten ideoiden kehittämisessä liiketoiminnaksi
 - Määritellään mitkä ovat keskeiset ekosysteemit, valitaan mihin teemoihin luodaan uusia ekosysteemejä käyttämällä metsäekosysteemiä mallina.
 - Pidetään nykyiset ja uudet ekosysteemit kilpailukykyisinä (esim. fotonikka).
 - Luodaan uusia ekosysteemejä nykyisistä kehittyvistä klustereista, esim. luontopohjaisten tuotteiden jalostusasteen nosto ja uudet hyödyntämiskohteet.
 - Tehdään toimintamalli siitä, miten ekosysteemi yhteistyö toimii, millaiset sen velvollisuudet ovat ja miten turvataan tarvittavat resurssit.
- Tki-toiminnan kytkeminen ylimaakunnalliseen ja kansainväliseen yhteistyöhön ja arvoverkostoihin tavoitteena uusien yhteyksien avaaminen ja maakunnan toimijoiden roolin vahvistaminen nykyisissä yhteistyömuodoissa.
 - Kehittämispolkujen luominen, jotta hankerahoituksen pätkittäisyys ei haittaa tuloksellisuutta.
 - Toimialarajat ylittävän tki-toiminnan ja uusien kokeilujen vauhdittaminen.
 - Tki-osaamisen näkyväksi tekeminen ja viestimisen tehostaminen eri sidosryhmille (esim. Forest Joensuu ja Photonics Joensuu brändeinä).
- Kestävien tki-infrastruktuurien luominen ja niiden toiminnallisuuden turvaaminen (resurssit, osaajat, monikäyttöisyys)
- EU-rahoituksen ja muun rahoituksen monipuolinen hyödyntäminen
 - Nykyinen AURA-ohjelma mahdollistaa kansainvälistymistä hyvin, mutta myös eri EU-rahoituksissa (esim. Horisontti) paljon hyödynnettävää.
 - Globaalin toiminnan rahoitusten parempi tuntemus ja huomioiminen.

Esimerkkejä toimijoiden toimenpiteistä:

Karelia-ammattikorkeakoulu: Karelia kehittää systemaattisesti tutkimus- ja oppimisympäristöjä opiskelijoiden ja yritysten käyttöön. Kansainväliset hankkeet (erityisesti EUA- ja Horisontti-ohjelmat) tukevat fyysisten ja digitaalisten tutkimus- ja oppimisympäristöjen kehittämistä. INVEST Eurooppalaiset Yliopisto Allianssien tuleva yhteinen TKI-osaamiskeskittymä ja resurssien yhteiskäyttö tukevat myös Pohjois-Karjalaa.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus: Team Finland yhteistyö erityisesti Business Finlandin ja Finnveran kanssa eri tki-rahoitusten kohdistamiseksi alueelle optimaalisesti, kehittämisavustus yritysten kasvun ja kansainvälistymisen kehittämiseen ja kehittämispalvelut, teollisuuden lupa- ja valvonta-asiat.

Business Joensuu: liiketoimintalähtöisen tki-toiminnan tehostamisen toimet

Itä-Suomen yliopisto: Yliopiston tutkijat hakevat aktiivisesti kansallista ja kansainvälistä tutkimusrahoitusta, jolla tuetaan tki-toimintaa alueella. Yliopistolla on toimivat tukijärjestelmät innovaatioiden eteenpäinviemiseksi. Yritysyhteistyötä kehitetään edelleen ja uusia kumppanuuksia solmitaan. Tekniikan koulutuksen alkaessa yliopistossa 2023 yhteistyö teknologia-alojen kanssa tiivistyy. Yliopistojen ja yritysten eurooppalaisten verkostojen tutkimushankkeiden kautta rakentuvat yritysten kansainvälistymistoimet, esim. YUFE-

allianssin yrittäjyys ja innovaatiot työpaketti ja innovaatioalustojen kehittäminen – näihin toivotaan yrittäjien kiinnostusta.

Riveria: tiivis yritysysteistyö osaavan henkilökunnan saamisessa, yhteiset oppimisympäristöt tukevat tutkimustiedon hyödyntämistä myös ammatillisessa koulutuksessa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto: rahoitus, edunvalvonta, ohjelmatyö.

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto